

Azië 6 Reisverslag Indonesië (deel 2)

Omdat ik toch niet kan slapen na een nachtje stappen (in Ko Pha Ngan), begin ik maar met mijn vervolgverslag. Het is nu kwart voor 3 s'middags trouwens (nog ergens in het oude jaar), dus mijn hele slaapritme is weer flink op de kop gezet, de laatste dagen heb ik aan een uur of drie slaap genoeg trouwens. Waar die buckets (vooral de redbull die erin zit, denk ik) wel niet goed voor zijn.

Ik was op Bali in Indonesië gebleven, en zal verder mijn tocht door de Nusa Tenggara beschrijven, hier ging ik naar Lombok, Sumbawa, Rinca, en Flores. Allemaal eilanden die ik in 1990 had overgeslagen, maar die zeer de moeite waard zijn.

Bali; vooral positieve ervaringen

Ik arriveerde na een reis van zo'n 13 uur per bus, boot en bus vanuit Probolinggo op Java, rond 10 uur s'avonds in Kuta. Ik werd niet ver gedropt van de plaats waar een jaar geleden de bomaanslag had plaatsgevonden, waarbij meer dan 200 jonge mensen (vooral Australiërs en Indonesiërs) de dood hadden gevonden. De herdenking had net een week geleden plaatsgevonden, en men was alweer op de orde van de dag overgegaan; zwemmen, zonnebaden, surfen en vooral uitgaan. De Australiërs vormden volgens mij alweer de meerderheid van de toeristen. Op de plaats waar de Sari-club stond gaapt een groot gat waar nooit meer gebouwd zal worden, aan de overkant is een monument opgericht met alle namen van de slachtoffers, en verder kaarsen, een Australisch vlaggetje, en afscheidsbrieven.

Als je wil kun je het meeste toerisme ontvluchten via je brommer. Dan valt op hoeveel van de karakteristieke Hindoeïstische cultuur bewaard is gebleven. Alle Balinezen lijken minstens 1 keer per dag naar de tempel te gaan, wat gepaard gaat met een wisseling van kleren. De man doen een hoofddoek en sarong om, de vrouwen trekken prachtige jurken aan. Gezamenlijk worden enorme hoeveelheden voedsel naar de tempels gebracht als offer. Ook vind je overal op straat kleine bakjes gemaakt van palmblederen met wat geofferde rijst erin.

Mijn brommertocht voerde me op de eerste dag naar de tempels bij Mengwi en de apentempel bij Sangeh. Vooral die laatste was indrukwekkend, ook omdat ik, nadat ik het Ramayana-ballet had gezien bij de Prambanan-tempel op Java, nu de verschillende hindoeïstische figuren beter kon plaatsen. Een andere mooie tempel ligt bij het meer van Bedugul, op zo'n 1500 meter hoogte, hier is ook een boeddhistische stupa te vinden.

Brommer rijden is een 'feest'

Naast dansen op Ko Pha Ngan op techno-muziek, blijkt ook brommer rijden mij een niet vermoede kick te geven, op een gegeven moment verlies je de angst voor inhalen een beetje, en brommers gaan iets harder dan 40 km/uur in Azië. Daarnaast zijn de beklimmingen en afdalingen van de bergen 'een feest'. Nadat ik het strand bij Lovina had gezien en op weg was naar Lake Batur kwam er echter abrupt een einde aan dit feest. Gek genoeg waren plotseling alle wegbewijzingsborden verdwenen. Ik had wel een goede kaart, maar vroeg voor de zekerheid aan drie jongens die bij een afslag zaten, of ik de goede weg nam. Nee, zeiden ze, maar één van hen zou ook naar Batur moeten, dus ik kon achter hem aan rijden. Hij reed echter vrij zacht, en het was al bijna donker dus ik haalde hem in. Na zo'n kwartier begon hij luid te toeteren en wilde bewegingen te maken. Er zou veel rook uit mijn brommer komen, dus hij wilde dat ik stopte. Dat deed ik met mijn stomme kop, hoewel er weinig mis was met mijn brommer dacht ik. Hij moet snel mijn brommer onklaar hebben gemaakt, want nu pufte hij alleen nog maar wat. 'Toevallig' kwamen zijn twee vrienden net aanrijden, die ook al gezien hadden dat mijn brommer zo rookte. Ik wou terug naar een garage, maar die

was volgens hen al gesloten. Verder hadden ze me naar een smal landweggetje gewezen, in plaats van de hoofdweg (die ik wel had moeten nemen). Ze hadden echter 'de oplossing' een bepaald onderdeel zou kapot zijn, maar ze verwisselden dit met dit onderdeel uit hun brommer. Of ik even 450.000 rupiah (45 euro) wilde betalen. Ik zou dit geld terug kunnen krijgen van mijn verhuurder zeiden ze, het was tenslotte hun 'slechte' brommer. Ik kon nog afdingen tot 300.000 (zo'n vijf keer de normale prijs). Omdat ik nog zo'n 25 kilometer moest rijden en het al donker was, kon ik geen kant op. Ze waren nog zo vriendelijk om een bonnetje te schrijven, met hun naam en telefoonnummer, en ook mijn bougie moest plotseling een schoonmaakbeurt hebben; 10.000 voor vuile handen kon er ook nog wel bij. Nu pas had ik door (hoewel ik nog steeds twijfelde) dat ik een 'scam' terecht was gekomen. De jongen die nog naar Batur moest, was alweer vertrokken naar een garage! Een derde brommer kwam aanrijden, die de andere twee jongens meenam, en daar stond ik. Wegwezen dus, even later kwam ik terug op de hoofdweg, en was het laatste restje twijfel verdwenen. De verhuurders lachten me de dag erop, uit toen ik vertelde dat het onderdeel kapot was. Hier was niks mee aan de hand, en dit gebeurde zo vaak. Of ze me niet van tevoren hadden kunnen waarschuwen dan, vroeg ik.

Maar dan is er altijd de politie, die deze jongens zou kunnen oppakken, omdat ik een naam en telefoonnummer had (vals natuurlijk), maar de jongens ook goed kon beschrijven. De reisverzekering zou de schade waarschijnlijk niet dekken, maar ik was kwaad genoeg om wat tijd te investeren bij de politie in Kuta. Een politieman bij Batur sprak namelijk geen Engels. Drie keer vertelde ik mijn verhaal aan steeds weer andere politiemannen, maar iedere keer was het eind van het liedje dat ze geld wilden zien voor het opmaken van een rapport. Ik zei dat ik al geld aan de jongens had betaald, en ik kwam om hen te helpen. Maar zo werkt dit niet in Indonesië. Na anderhalf uur praten, stelde men voor om met me naar Denpasar te gaan, waar de hoofdpolitie van Bali gevestigd is. Oké zei ik, die extra anderhalf uur kan er nog wel bij. Er was nog een maartje; ik zou wel wat moeten betalen. Kokend van woede liep ik vervolgens het bureau uit. Kwaad worden betekent gezichtsverlies in Azië zowel voor jezelf als voor de persoon waar je kwaad op wordt, maar daar had ik even geen boodschap aan.

Batur en verder

Rond een uur of 8 kwam ik eindelijk aan in Kintamani aan het Batur-meer. Wie mijn website heeft gezien, kan mijn foto uit 1990 van dit meer zien. Mooi genoeg om terug te gaan, en eventueel de vulkaan Mount Batur, te beklimmen. Bekend was echter al dat mensen bij de vulkaan, je niet individueel zouden laten klimmen. Als je niet geneigd bent om de 400.000 rupiah te betalen voor de verplichte gids, zou je met geweld worden tegengehouden. Mijn hoteleigenaar was voor 50.000 wel geneigd om een kaartje te tekenen, zodat ik de mensen kon ontlopen. Ik had echter even genoeg van deze spelletjes, en besloot mijn energie voor de Rinjani op Lombok te bewaren.

Voor de rest was het allemaal echter heel mooi. Na wat zoeken vond ik eindelijk de tempel waar ik de vorige foto gemaakt had, die ik wou overmaken. En ik had vrijwel hetzelfde uitzicht met mooie wolkenflarden in de zon. Net als de dag ervoor lieten de Balinezen me weer alle ruimte voor foto's van hun offergaven. Dus naast een dieptepunt overheersen toch de hoogtepunten. Hiertoe behoort ook de Besakih-tempel de moedertempel van het eiland op de Agung-vulkaan. Mijn verblijf bij een groep boeren die bezig waren met de rijstogst maakte het feest compleet. Via weer een andere tempel bij Tampaksiring, kwam ik uit bij mooie rijstterrassen op weg naar Ubud. Daar overheersen de ambachtslieden die werken voor de toeristenmarkt, kilometerslang worden souvenirs te koop aangeboden. Hier werd duidelijk hoe mensen in de problemen zijn gekomen door het teruglopende toerisme, na de

bomaanslagen. Een fotostop liep uit op een samenloop van zo'n 10 souvenirverkopers, die zelfs dingen wouden ruilen voor mijn aansteker. Net voor het donker was ik terug in Kuta, vooral rond Denpasar is het namelijk zeer druk op de weg, en was het tijd voor de politie (zie hiervoor), en om afscheid te nemen van het mooie eiland.

Lombok, het hoogtepunt tot nu toe

Mijn laatste avond stappen in Kuta, zorgde voor een nachtrust van een half uur. Ik was echter nog redelijk op tijd in het minibusje dat me ophaalde, drie Slovenen hadden een half uur extra nodig (had o.a. te maken met wat Indonesische vriendinnen), waar twee Braziliaanse meiden niet al te blij mee waren. We hadden al gauw een goede band (de Slovenen en ik), en ik trok de komende dagen met hen op, op Gili Trawangan. We hadden goede discussies over de voormalige oorlog in Joegoslavië onder andere. Gili Trawangan is 1 van de 3 eilanden waar je kan snorkelen, en feesten (tenminste als er wat meer toeristen zouden zijn). Ik zag hier nog een leeuwvis (een zeer merkwaardig schepsel), en wat grotere schildpadden. Ik vond de Perenthians in Maleisië echter mooier om te snorkelen.

Als trouwens iemand in de buurt komt bij de Gilis, geloof de verhalen van de mensen in Bangsal niet. Vakkundig werd geprobeerd om de toeristen te scheiden van elkaar in het restaurant, en toen kon de verkoop starten. Op de eilanden zou niets te koop zijn geen tickets en sigaretten, er zouden geen muskietennetten zijn. "Of we soms malaria wouden hebben". Ik was een van de weinigen die niet terugging naar Bali dus geen ticket wou kopen, dan mocht ik niet naar Gili toe zeiden ze. Raar genoeg was iedereen plotseling de eigenaar van de boot, die me dus niet mee zou nemen. Maar dat viel allemaal mee achteraf.

De Rinjani

Het hoogtepunt van de reis tot nu toe was de beklimming van de Rinjani, een vulkaan van 3726 meter. Je kan hier alleen te voet komen via een tocht van minimaal 3 dagen. Mijn startplaats was Senaru (op 500 meter hoogte), de beste plaats om de klim te starten volgens mij. Bij Senaru zijn twee mooie watervallen, en woont ook een minderheid van Wektu Telu-Sasaks. De mensen zijn heel gastvrij, en voor een donatie word je rondgeleid door het dorpje.

Op de Rinjani zijn geen hotels, restaurants en dergelijke dus alles moet jezelf meesjouwen (en in mijn geval mede door een gids/kok/dragers, die de tent en het eten meedroeg). Water kon je gelukkig wel in bronnen vinden, maar omdat het erg koud is s'nachts had ik veel kleren en een slaapzak nodig. Hij was een aardige jongen die goed kookte, maar over zijn gidswerk was ik wat minder tevreden. Hij ontraadde me een slaappleats die achteraf (ik was eigenwijs) de mooiste uitzichten opleverde, en het zou ook te winderig zijn om de laatste dag naar de top te klimmen. Daar had hij wel een punt mee overigens. s'Nachts om drie uur (op de derde dag) moest ik hem bijna de tent uittrekken om me de weg te wijzen tot de kraterrand. Na 15 minuten vond hij dat hij wel ver genoeg had gelopen, en keerde terug. Ik had geen zin, tijd en energie voor discussies, maar was niet erg blij omdat er allerlei paden door het rulle zand door elkaar liepen. Op de kraterrand aangekomen was het pad goed te zien, hoewel niet erg breed. Ik lag aardig op schema voor de zonsopkomst om 6 uur, maar de pret begon de laatste 500 meter. Vulkanen hebben als kenmerk dat ze op de top vooral uit steengruis bestaan. Dat is leuk en aardig tijdens afdalingen, want je glijdt als het ware naar beneden. Omhoog is het een ander verhaal, zeker bij de harde koude wind die ik deze morgen tegen me in had. Mede door de ijle lucht moest ik om de drie meter naar ademhappen. Het gevolg van de wind was dat ik na een paar seconden vaak weer eindigde bij de vorige rustpauze. Verder viel ik een keer of 10 voorover, omdat ik me te krachtig afzette. Allemaal 'vrij frustrerend' en ik stond een paar keer op het punt om terug te keren, omdat het gewoon onmogelijk leek. Gelukkig had ik de

laatste dagen goed gegeten, dus had ik net genoeg energie over om in de luwte vlak bij de top te komen, vandaar was het weer goed te doen. Dus ik moet toegeven dat ik het zonder mijn gids (en zijn kookmanskunst) niet had gered. Op de top aangekomen, een kwartier na zonsopkomst, leek het net of ik al mijn inspanningen meteen vergat, en kwam de energie vanzelf weer terug. Het uitzicht was prachtig over het meer (met daarin een andere vulkaan), de eilanden Sumbawa en Bali waren ook vaag te zien. Het was ook allemaal mooier omdat ik in mijn eentje was, wat mijn ervaringen normaal veel intenser maakt. Na zo'n drie kwartier had ik het koud genoeg om toch maar terug te gaan.

Oh ja, er ontstond plotseling een soort cirkel in de wolken in de regenboogkleuren (door de zon), en ongelooflijk maar waar, was mijn schaduw in de cirkel te zien. Hopelijk is de foto gelukt. Al met al een bijna spirituele ervaring. Wat ook wel kan kloppen volgens een Duitser die zich tot Hindoe bekeerd heeft. Volgens hem is dit een heilige berg voor alle religies niet alleen voor Hindoes. Ik ontmoette hem bij mijn tent bij terugkomst. Hij woont al vijf jaar op Lombok als architect, en is getrouwd met een Indonesische. Net als wel meer expats, zou hij nooit meer kunnen wennen aan het leven in Europa, zei hij. Hij was net als zo'n 1.000 andere Hindoeïsten (uit vooral Bali) op bedevaart bij de Rinjani. Hij had al dagen gevestigd, en liep even later ook de Rinjani op met zijn stok. Ongelooflijk zonder eten, ik weet niet of hij het gered heeft. Hij vertelde verder dat er opvallend veel mensen overlijden op de berg. Dit jaar nog een Belg die uitgleed tijdens de afdaling, maar hij deed de tocht vanuit de andere richting.

De Duister had het ook over uittredingen uit het lichaam. Dit gaat me nog iets te ver. Positief was dat de plaatselijke overheid volgens hem, het voor 'altijd' zal verbieden dat er gebouwd gaat worden bij de berg, inclusief een helikopter-landingsplaats voor wat 'luiere' toeristen. De andere hindoes blijven echter bij het meer (en beklimmen de berg niet), waar ze allerlei rituelen inclusief offering van dieren uitvoerden. Jammer genoeg liet mijn reisschema geen tijd over voor wat extra dagen aan het meer. Hier zijn ook de geneeskrachtige warmwaterbronnen waar ik de tweede dag naar toe ging.

De derde dag eindigde met een afdaling via een andere weg naar Sembalun, waar we werden opgepikt door een ingehuurd busje.

Sumbawa, Rinca en Flores

Via een veelheid van lokale busjes kwam ik de volgende dag in Labuhan Lombok aan, waar ik de ferry naar Sumbawa nam. Hier reisde ik dezelfde dag overheen (sleef in Bima, verder was onmogelijk), op weg naar Sape aan de oostkust, waar vandaan de veerboot naar Flores vertrekt. Sumbawa leek een stuk droger dan Lombok, en de dorre begroeiing en de mensen leken duidelijk toe aan de regentijd die elk moment kon beginnen volgens de mensen, maar even had gewacht tot ik de Rinjani af was. Sape heeft een mooie haven en zeer kleurrijke huisjes, we hadden hier de volgende morgen ongeveer een uur voor, voordat de boot naar Flores vertrok. Ik kwam weer vijf andere backpackers tegen, dus al met al wat meer mensen dan ik verwacht had. Dat kwam ook goed uit omdat we de prijs voor een boot naar Rinca konden delen. Net als op Komodo komt hier (je raadt het al) de Komodo-varaan voor. Indrukwekkende beesten die zich voeden met waterbuffels, apen, paarden en wilde zwijnen, en toeristen als ze niet opletten. De grotere beesten overlijden aan bloedvergiftiging, een aantal weken nadat ze gebeten zijn door de varanen. Ze lijken wat op krokodillen in hun jachttechniek, dus zich een beetje dood houden en dan plotseling toeslaan. Een gids van het Natuurpark gaat mee, en houd je een beetje uit de buurt van de varanen. Op twee dorpjes na is het eiland trouwens onbewoond.

Flores is een mooi voornamelijk christelijk eiland, met veel verschillende inheemse bevolkingsgroepen die hier nog wel veelal hun traditionele klederdrachten dragen. In het westen rond de prachtige havenplaats Labuanbajo leven de Manggarai, in het centrum rond Bajawa leven onder andere de Mbai, en verder naar het oosten rond Moni leven de Lio. Kenmerkend is over het algemeen dat vrouwen en mannen dezelfde grote geweven sarongs dragen.

Een bustocht over het eiland is schitterend maar vermoeiend omdat er geen einde aan de bochten door de heuvels lijkt te komen. Als er rechte stukken van 5 kilometer zijn, is het veel. Omdat ik per se de boot naar Sulawesi moest hebben vanuit Labuanbajo, mocht ik de hele route naar het oosten zowel heen als terug maken. Ik had echter geluk dat ik op de terugweg kon meerijden met een Nederlandse die met haar Indonesische vriend (en een ander Nederlands/Indonesisch stel) een hotel runnen bij Labuanbajo. Als bijverdienste had ze wat Nederlandse toeristen rondgeleid over het eiland in haar luxe (gehuurde) auto. De huizen in de dorpjes rond Bajawa zijn het meest interessant met aparte vrouwelijke en mannelijke 'bijgebouwen'. Vooral Bena is prachtig.

De laatste stop en tevens mijn meest zuidoostelijke punt van de hele reis was de Kelimutu-vulkaan bij Moni. Hier zijn drie meren te zien, die door de jaren heen steeds van kleur veranderen. In mijn geval waren ze zwart, bruin en een ongelofelijke kleur kobalt. De tocht door de Lio-dorpjes was echter minstens even mooi, vooral rond Jopu. Toen kon de terugtocht naar het Noordwesten dus beginnen, met een laatste nacht in Labuanbajo, waar ik wat (erg) laat met mijn ouders belde. Zij hadden gehoord van de overstromingen bij Bukit Lawang, en waren al met ambassades aan het bellen geweest. Niet echt slim van me dus.

In het volgende verslag Azië 7 zal ik verder ingaan op Sulawesi, de boottocht naar Kalimantan, en mijn verblijf in Sabah en Sarawak (oost Maleisië), Brunei en Singapore.

Guus Geurts
Vanuit Ko Pha Ngan, 3 januari 2004